

MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE 4/2009 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av kemikalielagen samt 44 kap. 1 § och 48 kap. 1 § i strafflagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 april 2009 en proposition med förslag till lagar om ändring av kemikalielagen samt 44 kap. 1 § och 48 kap. 1 § i strafflagen (RP 43/2009 rd) till miljöutskottet för beredning.

- konsultativ tjänsteman Marilla Lahtinen, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Eliisa Irpola, miljöministeriet
- överinspektör Jaana Heiskanen, Finlands miljöcentral
- biträdande direktör Juha Pyötsiä, Kemiindustrin rf.

Sakkunniga

Utskottet har hört

Dessutom har utskottet fått skriftligt utlåtande av Finlands Naturskyddsförbund rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i kemikalielagen som är nödvändiga för att genomföra förordningen om klassificering, märkning och förpackning av kemikalier, kallad CLP-förordningen (Classification, Labelling and Packaging).

Enligt förslaget ska kemikalielagen kompletteras med bestämmelser om den nationella rådgivningen enligt CLP-förordningen, om de behöriga myndigheter som avses i CLP-förordningen, om de myndigheter som ska sköta tillsynen av att förordningen efterlevs, om dessa myndigheters uppgifter och om de straff som kan utmätas vid underlåtelse att fullgöra skyldigheter-

na enligt förordningen. Dessutom ska CLP-förordningen läggas till kemikalielagens tillämpningsområde. Till lagen ska också fogas ett bemyndigande att genom förordning tillåta undantag som gäller efterlevnaden av CLP-förordningen när det är nödvändigt på grund av försvarsintressen.

Med anledning av CLP-förordningen föreslås även ändringar i bestämmelserna om hälsobrott och miljöförstöring i strafflagen.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen med följande påpekanden och ändringsförslag.

Inledningsvis noterar utskottet att den nya klassificeringsförordningen (CLP) som gäller klassificering, märkning och förpackning av kemikalier är direkt tillämplig i alla EU-medlemsländer, men att det för att systemet ska fungera krävs nationella bestämmelser om behöriga myndigheter, tillsynsmyndigheter, nationella stöd- och informationspunkter och sanktioner vid överträdelser. Propositionen innehåller behövliga bestämmelser, som utskottet finner motiverade.

Ansvar för tillsynen enligt CLP-förordningen påförs samma myndigheter som redan nu ansvarar för tillsynen av att bestämmelserna om klassificering, märkning och förpackning efterlevs, dvs. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Finlands miljöcentral, arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå och de kommunala kemikalietillsynsmyndigheterna. Av dessa blir tillstånds- och tillsynsverket och miljöcentralen behöriga myndigheter enligt förordningen. Dessutom blir de nationella stöd- och informationspunkter som ansvarar för den nationella rådgivningen och vidare behöriga myndigheter och nationella stöd- och informationspunkter enligt kemikalieförordningen Reach.

Utskottet påpekar att såväl Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården som Finlands miljöcentral behöver tilläggsresurser för att rådgivningstjänsterna ska kunna ordnas på tillbörligt sätt. Båda myndigheterna får så pass mycket mer arbete när de måste börja med denna rådgivning att de inte klarar av sina uppgifter med dagens resurser. Kemikalielagstiftningen är så pass omfattande och krävande att den inte går att behärska utan att expertisen kon-

centreras till vissa ställen. Skyldigheterna utgör en stor utmaning för kommunernas kemikalietillsyn. Också de små och medelstora företagen ställs inför en utmaning när de ska handla i enlighet med ändringarna i kemikalielagstiftningen. Dessa företag kan ha svårt att uppfylla kraven utan en fungerande rådgivning. Enligt uppgift har tillstånds- och tillsynsverket och miljöcentralen fått resurser genom tillfälliga arrangemang, men det är ingen hållbar lösning. De myndighetsresurser som behövs för att behörigen verkställa Reach, särskilt för att tillhandahålla rådgivning, måste tryggas.

Social- och hälsovårdsministeriet påpekade för utskottet när propositionen behandlades att kemikalielagen inte innehåller något normgivningsbemyndigande när det gäller att bevilja undantag från Reach. Utskottet föreslår således ett normgivningsbemyndigande i enlighet med detaljmotiven.

Detaljmotivering

44 b §. Undantag från begränsningarna i REACH-förordningen. Bilaga XVII till EU:s kemikalieförordning Reach innehåller förbud och begränsningar i fråga om vissa kemikalier. Den bilagan ska börja tillämpas den 1 juni 2009, och den ersätter EG:s s.k. begränsningsdirektiv (76/769/EEG), som i Finland genomförts genom nitton olika statsrådsförordningar. Dessa överlappande förordningar behöver upphävas.

Genom Reachförordningen blir det möjligt att också nationellt avvika från vissa av begränsningarna i bilaga XVII, men för detta krävs det att motsvarande bemyndigande att utfärda förordningar finns i kemikalielagen. Därför föreslår utskottet att man nu ska införa en ny 44 b §, som innehåller ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet föreskriva undantag från förbud och begränsningar enligt artikel 67 i Reach, om Reach medger detta.

Undantaget kan således gälla bara de ämnen, blandningar och varor där bilaga XVII till Reach särskilt medger möjlighet till undantag. Det nya

normgivningsbemyndigandet gör det möjligt att införa undantag från i bilaga XVII nämnda begränsningar av framställning, utsläppande på marknaden och användning av vissa farliga ämnen, beredningar och varor. Enligt uppgift föreligger det ett behov att avvika från bilagans bestämmelser åtminstone i fråga om asbest, blykarbonater, blysvlfater, arsenik och möjligen också ammoniumnitrater. Utskottet påpekar att möjligheten till undantag måste finnas för att det ska gå att kontrollerat fasa ut dessa ämnen samtidigt som rådande praxis tills vidare kan fortsät-

ta. Den skadliga inverkan som undantagen har på hälsa och miljö måste minimeras, och dessutom måste man sörja för behövlig riskhantering.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår miljöutskottet

att lagförslaget i övrigt godkänns enligt propositionen men lagförslag 1 med följande ändringar (Utskottets ändringsförslag):

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av kemikalielagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kemikalielagen av den 14 augusti 1989 (744/1989), 2 § 3 mom., 5 §, 6 § 2 mom., 7 § 4 mom. samt 8 b, 8 e, 10, 11, 48 a, 52 och 62 a §,

av dem 2 § 3 mom., 8 b och 62 a § sådana de lyder i lag 628/2007, 5 §, 6 § 2 mom., 7 § 4 mom. och 8 e § sådana de lyder i lag 491/2008, 10 § sådan den i sin svenska språkdräkt lyder i sistnämnda lag, 11 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1412/1992 och i lag 12/1997, 48 e § sådan den lyder i nämnda lag 1412/1992, i lag 368/1998 och i nämnda lag 628/2007 och 52 § sådan den lyder i lag 404/2002 och i nämnda lag 491/2008, samt

fogas till lagen en ny 44 b § som följer:

2, 5—7, 8 b, 8 e, 10, 11 §
(Som i RP)

44 b § (Ny)

Undantag från begränsningarna i REACH-förordningen

Statsrådet får genom förordning föreskriva undantag från begränsningarna som gäller i artikel 67 i REACH-förordningen avsedda ämnen, blandningar och varor i enlighet med vad bilaga XVII till REACH-förordningen anger. Stats-

rådets förordning får innehålla behövliga bestämmelser till skydd för hälsa och miljö i syfte att förebygga och bekämpa hälso- och miljöskador orsakade av kemikalier.

48 a, 52, 62 a §
(Som i RP)

Ikraftträdande och övergångsbestämmelse
(Som i RP)

MiUB 4/2009 rd — RP 43/2009 rd

Helsingfors den 5 maj 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Susanna Huovinen /sd
vordf. Pentti Tiusanen /vänst
medl. Christina Gestrin /sv
Rakel Hiltunen /sd
Tanja Karpela /cent
Timo Kaunisto /cent
Timo Korhonen /cent
Merja Kuusisto /sd
Tapani Mäkinen /saml

Petteri Orpo /saml
Sanna Perkiö /saml
Sari Sarkomaa /saml
Janne Seurujärvi /cent
Tarja Tallqvist /kd
Kimmo Tiilikainen /cent
Oras Tynkkynen /gröna
Pauliina Viitamies /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.